

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на **Гергана Стоянова Ташева** на тема:

„Личността на треньора като фактор за успех в спорта“

Професионално направление: 7.6. Спорт

Докторска програма „Спортна психология“

Научен ръководител: Проф. д.н. **Татяна Янчева**

Изготвил становището: Доц. д-р **Галина Домусчиева-Роглева**

Дисертационният труд на Гергана Ташева е насочен към проучване на един значим за спортната психология проблем, свързан с личностните предпоставки за ефективна треньорска реализация, решаваща за успеха в областта на спорта. Съвременната комерсиализация и професионализация в спорта придават ключово значение на личността на треньора за подобряване на спортния резултат. За да бъде ефективен лидер, треньорът е необходимо компетентно и уверено да изпълнява множество роли на: учител, мотиватор, стратег, организатор, обучител и създател на характери. Тези аспекти от работата на треньора са свързани с характеристики като Аз-ефективност, локализация на контрола, треньорска ефективност, емоционална интелигентност и психологически капитал, които често са решаващи за постиженията в областта на спорта. Проучването им в представения дисертационен труд е актуално и значимо и има научно-приложен характер.

Представеният дисертационен труд е с обем 196 страници, включва 32 таблици и 44 фигури. Библиографската справка съдържа 226 източника, от които – 60 на кирилица, 166 на латиница. Наблюдават се неточности и несъответствия между цитираната литература в текста и предложената библиографска справка.

Структурата е класическа: увод, три глави, библиография и отговаря на общоприетите критерии за оформяне на дисертационен труд.

Първата глава (6 – 98 стр.) съдържа постановката на проблема. Литературният обзор разглежда спецификата на тренъорската дейност и нейните социално-психологически характеристики. Представени са множество определения, характеристики, умения и принципи на тренъорската дейност.

Подробно се анализират различни аспекти на тренъорското образование. Разглеждат се илюзиите, свързани със спортната дейност, трудностите от различен характер, които съпътстват работата на тренъора и съответно проявите на неправилен подход от страна на тренъора към обучаваните.

Следващите параграфи разглеждат качествата и философията на успешния тренъор, характеристиките на личността, средата, поведението в спорта. По-нататък последователно се анализират личностните предпоставки за ефективна тренъорска реализация като: психологическия капитал на личността, Аз-ефективност, локализация на контрола, емоционална интелигентност.

Накрая на първата глава е направено обобщение и е изведен хипотетичен модел на изследването.

Втората глава (99 - 106 стр.) съдържа работните хипотези, целта, задачите, обекта, предмета, методиката и организацията на изследването

Обект на изследване са 157 тренъори от различни видове спорт, разделени според възраст, пол, тренъорски стаж.

Методическият инструментариум включва:

1. Методика за изследване на Аз-ефективността в спорта.
2. Въпросник за изследване на очакванията за тренъорска ефективност.
3. Въпросник за измерване локализацията на контрола.

4. Въпросник за измерване на емоционалната интелигентност.

5. Въпросник за измерване на психологическия капитал. Липсва информация за адаптацията на този тест за български условия.

Третата глава (стр. 107 – 180) включва статистическия анализ на резултатите от емпиричното изследване. Анализирани са последователно и детайлно резултатите от изследването на Аз-ефективността, локализацията на контрола, очакванията за тренировъчна ефективност – установява се, че тренировките, които работят с националните отбори са с по-високи нива на тренировъчна ефективност като цяло в различните групи изследвани лица.

Разкрити са проявите на различните компоненти на психологическия капитал и емоционалната интелигентност при изследваните групи тренировки.

Анализират се и се правят обобщения на множество близки по стойност резултати при изследваните променливи, без да са приложени резултати от сравнителния анализ.

Последователно се разглеждат корелационните зависимости между всички изследвани променливи: Аз-ефективност, локализация на контрола, тренировъчна ефективност, психологически капитал, емоционална интелигентност. Установени са множество интересни корелационни тенденции между всички изследвани променливи. Наблюдават се отрицателни взаимозависимости между себепрепятстването и очакванията за тренировъчна ефективност, както и между локализацията на контрола и психологическия капитал.

По отношение на приложения регресионния анализ не са уточнени зависимите и независимите променливи в предложените модели.

В последната част на трета глава на основата на получените резултати е изведен т. нар. „профил на успешния тренировък“.

Дисертационният труд е добре онагледен с 33 таблици и 44 фигури.

На базата на получените резултати от изследването са формулирани девет извода и и три препоръки, насочени към оптимизиране на дейността на треньорите.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд и в него са представени, анализирани и интерпретирани най-значимите проблеми и резултати. Към него не е включен приложения отделно списък на трите публикации по изследваната проблематика и не са отразени приносните моменти.

Приложена е служебна бележка от 13.10.2022 г. за проверка на научния труд за антиплагиатство и не са установени недопустими граници на плагиатство.

Същественият принос на дисертационния труд имат научен и приложно-практически характер. Те са свързани с провеждането на изчерпателно изследване чрез добре подбрани методики на Аз-ефективността, треньорската ефективност, локализацията на контрола, емоционалната интелигентност и психологическия капитал при значителен брой треньори от различни спортове. Очертани са личностните факторите, които влияят положително и отрицателно върху треньорската ефективност и съответно върху успеха в спорта. На основата на получените резултати е очертан профил на успешния треньор.

Направените бележки не обезценяват стойността на представения дисертационен труд.

Заключение: Представеният труд на тема: „Личността на треньора като фактор за успех в спорта“ отговаря на структурните и съдържателните изисквания за дисертация, разглежда актуални проблеми от спортната практика, разработен е на добро теоретично и емпирично равнище и е в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“, регламентирани в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилага-

не на ЗРАСРБ и на Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в НСА „Васил Левски“.

Като имам предвид посоченото, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.6 „Спорт“ на Гергана Стоянова Ташева.

11.12.2022 г.

Член на научното жури:

(доц. д-р Галина Домусчиева-Роглева)

OPINION

about the dissertation work of Gergana Stoyanova Tasheva on the topic:

"The personality of the coach as a success factor in sports"

Subject: Award of the educational and scientific degree "Doctor" in the doctoral program of "Sports Psychology" in the professional field of 7.6. "Sport"

Scientific supervisor: Prof. Ph.D. Tatiana Yancheva

From: Assoc. Prof. Galina Domuschieva-Rogleva, PhD

Gergana Tasheva's dissertation aims to study a significant problem in sports psychology related to the personal prerequisites for effective coaching, which is crucial for success in the field of sports. Modern commercialization and professionalization in sports give key importance to the coach's personality to improve sports performance. To be an effective leader, a coach needs to competently and confidently perform multiple roles: teacher, motivator, strategist, organizer, trainer, and character builder. These aspects of the coach's work are related to characteristics such as self-efficacy, locus of control, coaching effectiveness, emotional intelligence, and psychological capital, which are often decisive for achievement in the field of sport. Their study in the presented dissertation is relevant, significant, scientific, and applied.

The presented dissertation has a volume of 196 pages, and includes 32 tables and 44 figures. The bibliographic reference contains 226 sources – 60 in Cyrillic and 166 in Latin. There are inaccuracies and inconsistencies between the cited literature in the text and the suggested bibliography.

The structure is classic: introduction, three chapters, and bibliography, and meets the generally accepted criteria for shaping a dissertation work.

The first chapter (pp. 6 – 98) contains the statement of the problem. The literature review examines the specifics of coaching activity and its socio-psychological characteristics. Numerous definitions, characteristics, skills, and principles of coaching are presented.

Various aspects of coaching education are analyzed in detail. The illusions related to the sports activity, the different difficulties that accompany the coach's work, and the manifestations of an incorrect approach on the part of the coach to the trainees are examined.

The following paragraphs examine the qualities and philosophies of a successful coach, personality characteristics, environment, and behavior in sport. Further, the personal prerequisites for effective coaching are analyzed in sequences such as the personality's psychological capital, Self-efficacy, control localization, and emotional intelligence.

At the end of the first chapter, a summary is made, and a hypothetical model of the study is derived.

The second chapter (pp. 99 - 106) contains the working hypotheses, goal, task, object, subject, methodology, and research organization.

The object of the research is 157 coaches from various sports, divided according to age, gender, and coaching experience.

The methodological toolkit includes the following:

1. Methods for the study of Self-efficacy in sports.
2. Questionnaire for the study of expectations of coaching effectiveness.
3. Questionnaire for measuring the localization of control.
4. Questionnaire for measuring emotional intelligence.
5. Questionnaire for measuring psychological capital. There is no information about the adaptation of this test for Bulgarian conditions.

The third chapter (pp. 107 – 180) includes a statistical analysis of the results of the empirical study. The survey results of Self-efficacy, localization of control, and expectations of coaching effectiveness were analyzed consistently

and in detail - it was found that the coaches who work with the national teams have higher levels of coaching effectiveness in general in the different groups of individuals studied.

The manifestations of the various components of psychological capital and emotional intelligence in the studied groups of coaches were revealed. Analyzes and generalizations are made of multiple results close in value for the studied variables without applying the results of the comparative analysis.

Correlational dependencies between all studied variables are sequentially considered: Self-efficacy, locus of control, coaching effectiveness, psychological capital, and emotional intelligence. A number of interesting correlational trends were found between all the variables studied. Negative interrelations were observed between self-hindering and expectations of coaching effectiveness, as well as between locus of control and psychological capital.

Regarding the applied regression analysis, the dependent and independent variables in the proposed models are not specified.

In the last part of the third chapter, on the basis of the obtained results, the so-called "profile of the successful coach" is derived.

The dissertation work is well illustrated, with 33 tables and 44 figures.

Based on the research results, nine conclusions and three recommendations were formulated to optimize the coaches' activities.

The abstract correctly reflects the content of the dissertation and presents, analyzes, and interprets the most significant problems and results. The separately attached list of the three publications on the researched issue is not included, and the contributing points are not reflected.

Attached is the Official Note dated 13.10.2022 for the verification of the scientific work for anti-plagiarism, and no unacceptable plagiarism limits have been established.

The essential contributions of the dissertation work are scientific and applied-practical in nature. They are related to conducting comprehensive research through well-chosen methodologies of Self-efficacy, coaching effectiveness, locus of control, emotional intelligence, and psychological capital in a significant number of coaches from different sports. The personal factors that positively and negatively affect coaching effectiveness and success in sports are outlined. Based on the obtained results, a profile of the successful coach is outlined.

The notes made do not detract from the value of the presented dissertation work.

Conclusion: The proposed work on the topic: "The personality of the coach as a factor for success in sports" meets the structural and content requirements for a dissertation, considers current problems from sports practice, is developed at a good theoretical and empirical level, and is consistent with the normative requirements for the award of the educational and scientific degree "Doctor", regulated in the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRARB), and the Regulation on acquiring the educational and scientific degree "Doctor" at NSA "Vassil Levski".

Bearing in mind the above, I propose to the respected members of the Scientific Jury to make a decision to award the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 7.6 "Sport" to Gergana Stoyanova Tasheva.

11 December 2022, Sofia

Member of Scientific Jury:
(Assoc. Prof. Galina Domuschieva-Rogleva, PhD)